
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ІРПІНСЬКИЙ
ЮРИДИЧНИЙ
ЧАСОПИС**

Науковий журнал

Випуск 3 (12)

Ірпінь • ДПУ • 2023

ISSN 2617-4154
УДК 34:33(477)(08)

*Засновник: Університет державної фіскальної служби України
Заснований 2018 року*

*Продовжуване видання (виходить у міру накопичення матеріалу)
Мови видання: українська, англійська*

*Свідोцтво про Державну реєстрацію друкованого засобами масової інформації:
Серія КВ № 23215-13055ПР від 22.03.2018*

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу «Інтернет» рішенням Вченої ради
Державного податкового університету (протокол № 12 від 25.05.2023)*

Редакційна колегія: д-р юрид. наук, професор *В. В. Топчій* (голов. ред.); канд. юрид. наук, доцент *О. М. Бодунова* (заст. голов. ред.); д-р юрид. наук, с.н.с. *Н. Б. Новицька* (заст. голов. ред.); канд. юрид. наук, доцент *Н. А. Лугіна* (відп. секретар); д-р юрид. наук, доцент, *Ю. І. Аністратенко*; д-р юрид. наук, професор *В. Т. Білоус*; д-р юрид. наук, професор *С. В. Бобровник*; д-р юрид. наук, професор *О. Г. Боднарчук*; д-р юрид. наук, професор *Л. М. Касьяненко*; д-р юрид. наук, професор *О. Є. Костюченко*; д-р юрид. наук, професор *Н. А. Литвин*; д-р юрид. наук, професор *Т. О. Мацелик*; д-р юрид. наук, професор *Н. В. Никитченко*; д-р юрид. наук, професор *А. М. Новицький*; канд. юрид. наук, доцент *Л. В. Омельчук*; д-р юрид. наук, професор *О. П. Рябченко*; д-р юрид. наук, доцент *Ю. Ю. Рябченко*; д-р юрид. наук, професор *П. В. Цимбал*; д-р юрид. наук, професор *І. В. Чеховська*; д-р юрид. наук, професор *А. Є. Шевченко*; д-р юрид. наук, професор *Asar Isa oglu Sadigov* (Азербайджан), *Janusz Orłowski*, doctor nauk prawnych Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (Poland).

Ірпінський юридичний часопис : науковий журнал / редкол. : **В. В. Топчій** (голов. ред.) та ін. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. – Випуск 3 (12). – 372 с. – (Серія : право).

У виданні вміщені наукові статті, присвячені актуальним проблемам юридичної науки та практики.

Науковий журнал започатковано з метою опублікування результатів наукових досліджень проблем правової науки, теоретико-прикладних проблем правового забезпечення фіскальної політики держави, удосконалення законодавства та правозастосування.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться проблемами теорії права та правозастосування.

Науковий журнал індексується в Google Scholar,

Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського.

Розміщений на відкритій інформаційній платформі OJS Державного податкового університету.

DOI (digital object identifier) – цифровий індикатор об'єкта привласнюється науковим статтям видання.

Редакція журналу веде систематичну роботу із включення наукового видання до міжнародних електронних бібліотек, каталогів та наукометричних баз даних з метою входження в світовий науковий інформаційний простір, підвищення рейтингу журналу та індексів цитування його авторів. Наразі редколегія провадить роботу щодо входження збірника у Scopus та Web of Science.

Адреса редакційної колегії:

Україна, 08201, Ірпінь, Київська обл., вул. Університетська, 31,
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

Використання опублікованих у збірнику матеріалів дозволяється за умови обов'язкового посилання на джерело інформації.

У разі посилання на матеріали збірника наукових праць «Ірпінський юридичний часопис» потрібно використовувати транслітеровану назву «Irpinskyi yuryduchnyi chasopys», або «Irpın legal chroniclles».

© Державний податковий університет, 2023

STATE TAX UNIVERSITY

**IRPIN LEGAL
CHRONICLES**

The Scientific Journal

Issue 3 (12)

Irpin • STU • 2023

ISSN 2617-4154
UDC 34:33(477)(08)

Founder: University of the State Fiscal Service of Ukraine
The scientific journal «Irpın legal chronicles» was founded in 2018
Continued edition (released with the accumulation of material)
Languages of edition: Ukrainian, English
The certificate of state registration of the printed mass media:
KV № 23215-13055PR, 22.03.2018
Recommended for printing and Internet distribution by the decision of the
Academic Council of the State Tax University (protocol № 12, 25.05.2023)

Editorial Board: Dr., Professor V. V. Topchiy (Editor-in-chief); Ph.D. in Law, Associate Professor O. M. Bodunova (deputy Ed.); Dr., senior researcher N. B. Novytska (deputy Ed.); Ph.D. in Law, Associate Professor, N. A. Lugina (co-ed.); Dr., Associate Professor, Yu. I. Anistratenko; Dr., Professor V. T. Bilous; Dr., Professor S. V. Bobrovnik; Dr., Professor O. G. Bodnarchuk; Dr., Professor L. M. Kas'yanenko; Dr., Professor O. E. Kostyuchenko; Dr., Professor N. A. Lytvyn; Dr., Professor T. O. Matselyk; Dr., Professor N. V. Nikitchenko; Dr., Professor A. M. Novytsky; Ph.D. in Law, Docent L. V. Omelchuk; Dr., Professor O. P. Ryabchenko; Dr., Professor Yu. Yu. Ryabchenko; Dr., Professor P. V. Tsybal; Dr., Professor I. V. Chekhovska; Dr., Professor A. Eu. Shevchenko; Dr., Professor Asar Isa ogly Sadygov (Azerbaijan), Janusz Orłowski, doctor nauk prawnych Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (Poland).

Irpın legal chronicles : The Scientific Journal / Editorial Board : V. V. Topchiy (Editor-in-chief) and others. – Irpın : State Tax University, 2023. – Issue 3 (12). – 372 p. – (Series : Law).

The edition contains scientific articles devoted to the actual problems of legal science and practice.

The scientific journal was founded with the purpose of publishing the results of researches on problems of legal science, theoretical and applied problems of legal provision of the state fiscal policy, improvement of legislation and law enforcement.

The journal is intended for researchers, lecturers, postgraduates, students and anyone who is interested in law theory and law enforcement.

The Scientific Journal is indexed by Google Scholar,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine.

The scientific journal is located on the open information platform OJS of the State Tax University.

DOI digital object identifier is assigned to the scientific articles of the edition.

The editorial board carries out systematic work on integration of the scientific edition to the international electronic libraries, catalogs and scientometric databases with the purpose of entering the world scientific information space, increasing the rating of the journal and the citation indices of its authors. The editorial board is currently working on the inclusion of the scientific journal in Scopus and Web of Science.

Address of the editorial board:

31, Universitetskaya str., Irpın, Kyiv region, Ukraine, 08201
e-mail: irpin-yur-chas@ukr.net

The use of the materials published in the journal is allowed in case of obligatory referring to an information source.

Referring to the materials of the scientific journal «Irpın legal chronicles» one must use the transliterated title «Irpınskiy yurydychniy chasopys» or «Irpın legal chronicles».

© State Tax University, 2023

ЗМІСТ

Теорія та історія держави і права; конституційне право

Камаралі С. Є., Старостюк А. В.

Теоретико-методологічні підходи праворозуміння в сучасній українській школі 11

Камінська Н. В.

Проблеми реалізації і захисту виборчих прав внутрішньо переміщених осіб 22

Косілова О. І.

Забезпечення політичних прав і свобод верховною радою України:

конституційно-правовий аналіз..... 35

Кудін С. В., Мацелик М. О., Григорчук М. В.

Нормативне забезпечення діяльності органів юстиції УСРР у 20-х роках 44

Шилінгов В. С.

Правовий вплив: теоретико-правове дослідження 57

Адміністративне право і процес; фінансове право;

інформаційне право

Вітюк Р. В., Лупай А. С., Скрипець В. І.

Правове регулювання публічних закупівель в Україні..... 64

Касьяненко Л. М., Миколаєнко П. М., Підгородецький В. О.

Правове регулювання дефіциту бюджету України в умовах воєнного стану 73

Лаговська Н. В., Лаговська Т. В.

Особливості впровадження громадського бюджету в Україні,

як інструменту розвитку місцевої демократії 85

Цивільне право і процес; сімейне право

Демчук М. В., Дяченко С. В.

Аналіз судової практики захисту прав інтелектуальної

власності в цивільному праві 93

Льницька О. А., Дяченко С. В.

Медіація в діяльності юридичної клініки..... 104

Котович І. О.

Генеza законодавства та судової практики про встановлення

юридичних фактів під час війни 114

Чеховська І. В., Довга М. О.

Медіація як альтернативний спосіб вирішення сімейних спорів..... 123

Чеховська І. В., Мороз Ю. А.

Олімпійська хартія як нормативна складова системи захисту

прав і свобод людини і громадянина 139

*Господарське право і процес***Дяченко С. В., Динюк А. А.**

Фраудаторні угоди в господарському судочинстві. Судова практика 151

Кіщук А. О., Дяченко С. В.

Проблеми у процесі розгляду спорів про захист прав і законних інтересів суб'єктів підприємництва..... 160

Минюк О. Ю., Лупай А. С.

Окремі питання щодо витребування доказів у господарському процесі 168

Федорчук К. А., Дяченко С. В.

Законність чи верховенство права в господарському судочинстві. Судова практика 176

*Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право***Грицюк І. В., Касьянов І. О.**

Окремі аспекти примирення винного з потерпілим при вчиненні кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності 185

Бодунова О. М.

Запобігання кібершахрайству у фінансовому секторі 194

Бірюкова І. Г., Гончаренко А. В.

Запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) в Україні: зарубіжний досвід..... 201

Лупай А. С., Павлюх О. А., Павлюх А. І.

Актуальність питання боротьби з кіберзлочинністю, як складова загально-кримінальної злочинності 211

Павлюх О. А., Санжарова Г. Ф., Санжаров В. А.

Виклики сучасної кібербезпеки: інституційні і правові відповіді Німеччини 219

*Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність***Бондаренко А. М., Лугіна Н. А., Лугін С. В.**

Дія запобіжних заходів в умовах воєнного стану..... 228

Дідківська Г. В., Топчій В. В.

Криміналістичні механізми охорони інформаційної безпеки 236

Завидняк В. І., Гонцовська Л. В., Онофрей В. С.

Теоретичні та практичні аспекти угоди про примирення в кримінальному судочинстві..... 243

Кузьменко О. В., Полнікова Д. С.

Умови проведення слідчого експерименту і тактичні прийоми їх забезпечення..... 254

Лугіна Н. А., Дем'яненко С. В.

Особливості тактики слідчих (розшукових) дій у провадженнях про державну зраду 260

Полнікова Д. С., Лугіна Н. А.

Особливості збирання доказів на підконтрольних та невідконтрольних територіях України 269

Свінцицький А. В.

Порівняльний аналіз законодавства зарубіжних країн щодо інституту безпеки учасників кримінального провадження 276

Любавіна В. П., Смородінова М. В.

Кримінальне провадження в умовах воєнного стану 284

Теслицький А. А., Кузьменко О. В.

Правове регулювання строків досудового розслідування в умовах воєнного стану 291

Чернецька О. В.

Взаємодія та співробітництво України та міжнародного кримінального суду в сфері відповідальності за злочини проти людства 299

*Трибуна молодого науковця***Бенескул А. В.**

Кримінологічна безпека в умовах цифрової трансформації: поняття, сутність та значення 309

Малов Б. Є.

Стратегії запобігання підвищенню рівня злочинності в країні в умовах військової агресії 318

Мельник-Лимонченко О. Р.

Державний контроль за дотриманням трудового законодавства й вимог охорони праці та його принципи 327

Мушій М. С.

Поняття та ознаки публічної інформації 335

Осика Ю. В.

Правове регулювання використання персональних даних 343

Циганчук І. І.

Роль верховного суду у здійсненні захисту прав працівників при розгляді трудових спорів 352

Швайко І. Є.

Забезпечення інформаційної безпеки в банках 364

CONTENTS

Theory and history of state and law; constitutional law

Kamarali S., Starostiuk A.

Theoretical and methodological approaches to understanding legal
in the modern Ukrainian school..... 11

Kaminska N.

Problems of implementation and protection of voting rights
of internally displaced persons 22

Kosilova O.

Ensuring political rights and freedom by the Supreme council of Ukraine:
constitutional and legal analysis 35

Kudin S., Matzelyk M., Hryhorchuk M.

Regulatory support for the activities of the justice authorities of the USSR in the 20s..... 44

Shylinhov V.

Legal influence: theoretical and legal study 57

Administrative law and process; financial law; informational law

Vityuk R., Lupay A., Skrypets V.

Legal regulation of public procurement in Ukraine..... 64

Kasianenko L., Mykolaenko P., Pidhorodetskyi V.

Legal regulation of the budget deficit of Ukraine under martial law 73

Lagovska N., Lagovska T.

Features of the Public Budget Implementation in Ukraine
as a Tool for the Development of Local Democracy..... 85

Civil law and process; family law

Demchuk M., Dyachenko S.

Analysis of judicial practice of intellectual property rights protection in civil law..... 93

Ilnitska O., Dyachenko S.

Mediation in the activities of a legal clinic..... 104

Kotovykh I.

Genesis of the legislation and case law on the
establishment of legal facts during war 114

Chekhovska I., Dovha M.

Mediation as an alternative way of resolving family disputes..... 123

Chekhovska, I., Moroz Yu.

The Olympic charter as a normative component system
of the protection of human and citizen rights and freedoms..... 139

*Commercial law and process***Diachenko S., Dynyuk A.**

Fraudulent agreements in commercial proceedings. Judicial practice..... 151

Kishchuk A., Dvachenko S.

Problems in the process of considering disputes on the protection of the rights and legal interests of business subjects 160

Myzniuk O., Lupay A.

Separate issues regarding the demand of evidence in economic proceedings..... 168

Fedorchuk K., Dvachenko S.

Legality or rule of law in economic jurisdiction. Judicial practice..... 176

*Criminal law and criminology; Penal law***Hrytsiuk I., Kasianov I.**

Certain aspects of reconciliation between the offender and the victim in case of committing criminal offences against public order and morality..... 185

Bodunova O.

Prevention of cyber fraud in the financial sector..... 194

Biriukova I., Honcharenko A.

Prevention of evasion of taxes, fees (mandatory payments) in Ukraine: foreign experience 201

Lupai A., Pavliukh O., Pavliukh A.

The Relevance of the Issue of Combating Cybercrime as a Component of General Criminal Activity 211

Pavliukh O., Sanzharova G., Sanzharov V.

Challenges of Modern Cyber Security: Germany's Institutional and Legal Responses 219

*Criminal procedure and criminalistics; forensic examination; operational-search activity***Bondarenko A., Luhina N., Luhn S.**

The effect of preventive measures under the conditions of the state of martial 228

Didkivska G., Topchii V.

Forensic mechanisms of information security protection..... 236

Zavydniak V., Hontsovska L., Onofrey V.

Theoretical and practical aspects of reconciliation agreement in criminal justice 243

Kuzmenko O., Polnikova D.

Conditions for conducting an investigative experiment and tactical methods of ensuring them 254

Luhina N., Demyanenko S.

Peculiarities of investigative (search) tactics in treason proceedings..... 260

Polnikova D., Luhina N.

Peculiarities of collecting evidence in controlled and non-controlled territories of Ukraine 269

Svintsytskyi A.

Institute for the safety of participants in criminal proceedings in international law..... 276

Liubavina V., Smorodinova M.

Criminal proceedings under the conditions of martial state 284

Teslytskyi A., Kuzmenko O.

Legal regulation of pre-judicial investigation period in the conditions of martial state 291

Chernetska O.

Interaction and cooperation between Ukraine and the International Criminal Court in the area of responsibility for crimes against humanity 299

*Tribune of the young scientist***Beneskul A.**

Criminology security in the conditions of digital transformation: concept, essence and meaning 309

Malov B.

Strategies to prevent an increase in crime rates in a country during military aggression 318

Melnyk-Lymonchenko O.

State control over the compliance of the labor law and requirements of the labor protection, and its principles 327

Mushiy M.

The concept and features of public information 335

Osyka Yu.

Legal regulation of the use of personal data 343

Tsyganchuk I.

The Role of the Supreme Court in Implementing the Protection of the Rights of Employees When Considering Labor Disputes..... 352

Shvayko I.

Ensuring information security in banks 364

УДК 343.9:004.49

DOI 10.33244/2617-4154.3(12).2023.219-227

О. А. Павлюх,*канд. юрид. наук, доцент,
Державний податковий університет
e-mail: pavlyuh@gmail.com***ORCID ID 0000-0002-7850-8977;****Г. Ф. Санжарова,***старший викладач кафедри романської
філології та порівняльно-типологічного
мовознавства,**Київський університет**імені Бориса Грінченка**e-mail: h.sanzharova@kubg.edu.ua***ORCID ID 0000-0002-0557-9192;****В. А. Санжаров,***канд. істор. наук,
Державний податковий університет
e-mail: 6253693@gmail.com***ORCID ID 0000-0003-4075-8572**

ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ КІБЕРБЕЗПЕКИ: ІНСТИТУЦІЙНІ І ПРАВОВІ ВІДПОВІДІ НІМЕЧЧИНИ

Стаття присвячена дослідженню німецької концепції кібербезпеки та її інституційного і законодавчого наповнення. Новітні «розумні» системи та технології, що лежать в основі повсякденного життя, такі як електромережі, системи управління повітряним рухом, супутники, медичні технології, промислові підприємства та світлофори, підключені до інтернету, потенційно наражаються на небезпеку несанкціонованого віддаленого втручання. Способи протидії інформаційним загрозам і ризикам різних країн формуються по-різному.

У статті проаналізовано законодавчі кіберініціативи німецького уряду впродовж останніх десятиліть. Німецьке законодавство намагається враховувати зміни кібернетичного, геополітичного та технологічного ландшафту (поява аналітики великих даних, автономних систем, надійних промислових систем управління, кіберфізичних систем та «інтернету речей»), технологій «інтелектуального міста», автоматизованої верифікації систем) та створити дієву систему кібербезпеки, за якої створення продуктів, систем та послуг є «безпечними за умовчанням». Констатовано, що унікальною рисою німецького законодавства є визначення такою, що потребує захисту поруч з об'єктами критичної інфраструктури, категорії «важливих» об'єктів.

Зазначено, що кібербезпекова стратегія Німеччини використовує невійськовий підхід, не пропонує включення кіберструктур Бундесверу до Національного центру реагування чи Національної ради з кібербезпеки, не розглядає можливості проведення упереджувальних наступальних кібероперацій. Можна вважати доведеним, що подальше розширення інструментів, які є в розпорядженні німецького уряду та військових, для роботи в кіберсфері залишається обмеженим жорсткими правовими нормами.

Автори вважають безперечним, що Німеччина завдяки своїм різноманітним зусиллям у юридичній, технологічній та виробничій сферах, постійному вдосконаленню політики, правил і законодавства наразі готова долати виклики та загрози, властиві кіберсфері. Зроблено висновок, що далекоглядний характер законодавчих зусиль робить Німеччину одним з лідерів в ЄС і на світовій арені в питаннях кібербезпеки.

Ключові слова: кіберпростір, кібербезпека, кіберзлочин, Федеральне відомство з інформаційної безпеки, Кібербезпековий акт Євросоюзу.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є аналіз німецької концепції кібербезпеки та її інституційного і законодавчого наповнення.

Постановка проблеми. Інформатизація, інтернет, цифрові технології у державному управлінні створили новітнє явище «е-держави», «е-уряд» тощо. Це вимагає відповідних змін правових механізмів державно-правових інститутів. Невирішеність низки правових проблем, пов'язаних з інформаційно-комунікаційною сферою, унеможливує протистояння сучасним кіберзагрозам за допомогою чинного законодавства. Ландшафт кіберпростору швидко еволюціонує і залежно від розвитку технологій постійно з'являються нові проблеми: виникла організована кіберзлочинність, кібератаки стають більш масовими, витонченими та мають руйнівні наслідки у разі успішного здійснення. Економіка, управління державою та надання основних послуг залежать від цілісності кіберпростору, а також інфраструктури, систем та даних, що лежать у його основі. Новітні «розумні» системи та технології, що лежать в основі повсякденного життя, такі як електромережі, системи управління повітряним рухом, супутники, медичні технології, промислові підприємства та світлофори, підключені до інтернету, потенційно наражаються на небезпеку несанкціонованого віддаленого втручання. Способи протидії інформаційним загрозам і ризикам різних країн формуються по-різному. Концепція кібербезпеки Німеччини пройшла шлях від базового розуміння безпеки приватної особи до питань безпеки на державному рівні, які зобов'язують уряд до створення посиленних оборонних і наступальних кібер- та інформаційних інституцій і технологій, до організації співпраці урядових установ з приватними корпораціями та транснаціональними організаціями, до поширення кібербезпекових заходів з підприємств критичної інфраструктури на життєво-важливі для економіки і суспільства [1]. Законодавчі ініціативи Німеччини як на національному, так і на міжнародному рівнях є важливим джерелом для вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняна наукова література з проблем кіберзлочинності, інструментів і засобів її запобігання, створення дієвої

системи кібербезпеки постійно зростає насамперед через актуальність і серйозність загрози. Аналіз останніх публікацій показав, що в центрі уваги дослідників є питання визначення поняття кіберзлочину [2, с. 188–189; 3, с. 409]; сутності і типології кримінальних правопорушень у сфері інформаційних технологій у національних законодавствах і міжнародному праві [2; 4; 5]; розроблення єдиної кримінальної стратегії, пов'язаної з протидією кіберзлочинності [2, с. 192]; технологічних, інституційних, законодавчих складників системи кібербезпеки [6; 7]. Міжнародний досвід найбільш економічно- і технологічно-розвинених країн у цій царині [1, с. 71–73; 8, с. 80–82; 9, с. 151–160] повинен вивчатися і активно використовуватися у процесі вдосконалення існуючого національного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Німеччина з населенням трохи більше 80 млн осіб має 66,4 млн інтернет-користувачів (близько 84 % німців); у країні зафіксовано майже 137 мільйонів підключень до мобільних мереж; німці охоче беруть участь у різноманітних сферах електронної комерції. Використання інтернету німцями вище середнього по ЄС.

Водночас Німеччина посідає 24 місце з 27 країн-членів Європейського Союзу за послугами електронного урядування. Німецький федералізм є викликом для впровадження дієвої системи електронного урядування. Крім федерального уряду, у Німеччині є 16 земель і понад 10 000 громад, які надають адміністративні послуги. Поділ між федеральною та земельною юрисдикцією є одним із стовпів Конституції Німеччини. Електронний уряд визначено як найбільшу проблему для країни у сфері цифровізації. Уряд Німеччини зробив основним пріоритетом покращення та розширення існуючої інфраструктури та досягнення амбітної мети забезпечити достатню інтернет-інфраструктуру до 2025 року [10, с. 6].

Зусилля та бажання Німеччини боротися з кіберзагрозами в державному та приватному секторах виникли з їх появою і продовжують розвиватися в міру розвитку цих загроз [11, с. 74–76]. 1991 року уряд Німеччини створив Федеральне відомство з інформаційної безпеки (Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik, BSI) [12]. «Стратегія кібербезпеки Німеччини», опублікована 2011 року, стала базовим документом і основою для стратегії кібербезпеки Федеративної Республіки Німеччина [1, с. 72].

Бундестаг з раннього етапу законодавчих кіберініціатив зрозумів, що зусилля із захисту ІТ-інфраструктури, як основи кібербезпеки, – це співпраця між усіма акторами кіберпростору: приватними корпораціями, урядовими установами та транснаціональними організаціями. Зусилля уряду та представників ділового світу в Німеччині корегує Альянс з кібербезпеки (Allianz für Cyber-Sicherheit, AfCS), який був спільно ініційований BSI та цифровою асоціацією Німеччини (Bundesverband Informationswirtschaft, Telekommunikation und neue Medien, BITKOM). Членство в Альянсі надає доступ до певної інформації щодо кібербезпеки та дозволяє використовувати логотип «AfCS», що демонструє активну підтримку компанією кібербезпеки. Наразі близько 4 000 компаній роблять внески в AfCS (більше 2 500 2018 року) [10, с. 14].

Німецьке регулювання кібербезпеки передує загальноєвропейському завдяки «Закону про підвищення безпеки систем інформаційних технологій» (ITSiG) від 17 липня 2015 року [13], а також Положенню (регламенту) про визначення критичної інфраструктури відповідно до Закону про Федеральне управління з інформаційної безпеки (Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik) від 22 квітня 2016 року [14]. До списку критичної інфраструктури було віднесено сектори фінансів та страхування, транспорту та дорожнього руху, а також охорони здоров'я. 2016 року ЄС прийняв «перше всеосяжне загальноєвропейське законодавство» щодо кібербезпеки, «Директиву про безпеку мережевих та інформаційних систем» (NIS). Щоб повністю відповідати стандарту ЄС, знадобились лише незначні поправки та роз'яснення щодо визначення критичних інфраструктур у галузі енергетики, води, продуктів харчування та інформаційно-комунікаційних технологій.

Набуття чинності відповідного законодавства ЄС 2016 року призвело лише до незначних змін Регламенту від 21 червня 2017 року та ухвалення «Закону про введення в дію NIS» від 23 червня 2017 року [11, с. 76–77]. Поправки включали правила про провайдерів цифрових послуг, розділ про відновлення захищеності функціональних можливостей систем інформаційних технологій у нез'ясованих випадках, а також положення про обмін інформацією та взаємодію з органами військової контррозвідки і федеральною розвідувальною службою.

Важливість кіберпростору як нового й унікального поля бою, крім традиційних наземних, морських і повітряних сфер ведення бойових дій призвела до створення німецького військового кіберландшафту. Однією із найпомітніших подій у новітній німецькій військовій історії стала поява 2017 нового військового підрозділу під назвою Служба кібер- та інформаційної сфери (Cyber- und Informationsraum, CIR) з батальйонами та спеціалізованими центрами по всій Німеччині (особовий склад 11 600 осіб) [10, с. 16–18]. Нове кіберкомандування зі штаб-квартирою в Бонні очолив інспектор кібернетичного та інформаційного простору – генерал-лейтенант Людвіг Лейнхос (з 25.09.2020 цю посаду обіймає віцеадмірал Томас Даум). Міністерство оборони повідомило, що ІТ-системи Бундесверу зазнали близько 280 000 атак за перші дев'ять тижнів 2017 року, причому російські хакери, спонсоровані державою, підозрюються у сприянні значній частині цих атак [11, с. 82]. Командуванню у кібернетичному та інформаційному просторі 2021 були підпорядковані понад 13 500 співробітників і інноваційний центр, який з'єднує військових із технологічними стартапами. Водночас подальше розширення інструментів, які є в розпорядженні німецького уряду та військових для роботи в кіберсфері, залишається обмежен жорсткими правовими нормами. Кіберзагрози виходять за рамки класичного розмежування між внутрішньою та зовнішньою безпекою і юрисдикційного поділу між поліцією та військовими, тому було створено Кіберагентство (Agentur für Innovation in der Cybersicherheit, Cyberagentur), яким спільно керують Міністерство внутрішніх справ і Міністерство оборони з бюджетом близько 352,5 мільйона євро [10, с. 18].

Хоча зусилля в боротьбі з кіберзагрозами німецьких збройних сил визнані, кібербезпекова стратегія Німеччини використовує невійськовий підхід, не пропонує

включення кіберструктур Бундесверу до Національного центру реагування чи Національної ради з кібербезпеки, не розглядає можливості проведення упереджувальних наступальних кібероперацій.

18 травня 2021 року Бундестаг ФРН ухвалив «Закон про підвищення безпеки систем інформаційних технологій 2.0.» [15]. Закон (ITSiG 2.0.) реагує на проблеми IT-безпеки у галузі критично важливих інфраструктур і за їх межами, адаптуючи і вдосконалюючи заходи і стратегії кіберзахисту. Закон насамперед передбачає зміни та поправки до центрального закону Німеччини про кібербезпеку «Закону про Федеральне управління з інформаційної безпеки» (BSI): вони стосуються правил використання так званих «критичних компонентів»; додають нову категорію компаній, що являють собою особливий суспільний інтерес; розширюють та посилюють повноваження Федерального відомства (BSI). 1 січня 2022 року набрало чинності нове Положенням про критично важливі інфраструктури в якому було внесено поправки і доповнення до кількох секторів, визначених «Законом» (ITSiG 2.0.) шляхом запровадження нових типів критичної інфраструктури. Водночас порогові значення для існуючих інфраструктур були знижені, тобто зросла кількість інфраструктур, що вважаються критично важливими. Нарешті, «Закон» також ініціював зміни та доповнення до цілої низки законів – «Закону про телекомунікації», «Закону про економію енергії», Постанови про зовнішню торгівлю та платежі, «Соціальний кодекс X» та безліч «lex specialis», що регулюють важливі сектори, які не підпадають під дію «Закону про Федеральне управління з інформаційної безпеки» [16, с. 303–307].

«Закон про підвищення безпеки систем інформаційних технологій» від 2021 року розширює сферу застосування центрального «Закону про Федеральне управління з інформаційної безпеки» на нові сектори: побутові відходи з життєво важливими послугами з їхнього видалення (збирання, утилізація, переробка); організації, які виробляють або розробляють товари «з особливим суспільним інтересом» (оборона, озброєння, федеральні інформаційні технології) та підприємства, які використовують небезпечні матеріали в межах своєї діяльності (наприклад, хімікати). Важливість цих секторів не перевищує порога критичності, тобто вони відрізняються від категорії секторів критичної інфраструктури, але законодавці вважають, що вони також потребують і заслуговують на захист. Отже, німецький законодавець проводить різницю між критичними (тобто суттєвими) об'єктами і важливими об'єктами. Визначення об'єктів, які вважаються важливими, є унікальною рисою німецького законодавства. Основним суб'єктом нових правил залишаються оператори критичних інфраструктур. Вони зобов'язані зареєструвати критичну інфраструктуру у Федеральному управлінні з інформаційної безпеки.

Німецьке законодавство намагається враховувати зміни кібернетичного, геополітичного та технологічного ландшафту (поява аналітики великих даних, автономних систем, надійних промислових систем управління, кіберфізичних систем та «інтернету речей», технологій «інтелектуального міста», автоматизованої верифікації систем) у створити дієву систему кібербезпеки, за якої створення продуктів, систем та послуг є «безпечними за умовчанням», міркування безпеки враховуються вже на етапі

проектування, а для деактивації функцій безпеки потрібне усвідомлене рішення користувача.

Висновки. Національна правова база Німеччини в галузі кібербезпеки відповідає суті змін, передбачених «Директивою про безпеку мережевих та інформаційних систем 2.0.» (NIS2) для імплементації в національне законодавство країн-членів ЄС [16, с. 291–295]. «Закон про підвищення безпеки систем інформаційних технологій» (ITSiG 2.0.) ввів зобов'язання використовувати сучасні системи виявлення кібератак з 1 травня 2023 року. Для підтримки цього рішення Федеральне управління з інформаційної безпеки створило платформу обміну інформацією про шкідливі програми.

Отже, Німеччина є активним учасником зусиль з роз'яснення принципів застосування і практичного дотримання міжнародного права в кіберпросторі. Німеччина завдяки своїм різноманітним зусиллям у юридичній, технологічній та виробничій сферах, постійному вдосконаленню політики, правил і законодавства наразі готова долати виклики та загрози, властиві кіберсфері. Далекоглядний характер законодавчих зусиль робить країну одним з лідерів в ЄС і на світовій арені в питаннях кібербезпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Санжарова Г. Ф., Мацелик М. О., Санжаров В. А. Еволюція стратегії кібербезпеки Німеччини протягом останніх трьох десятиліть: інституційний та правничий виміри. *Наукові тренди постіндустріального суспільства* : матеріали IV Міжнародної наукової конференції, м. Суми, 31 березня 2023 р. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2023. С. 71–73.

2. Топчій В. В., Бодунова О. М. Система кримінальних правопорушень у сфері інформаційних технологій: міжнародно-правовий вимір. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право.* 2023. Вип. 1 (10). С. 187–194. DOI: [https://doi.org/10.33244/2617-4154.1\(10\).2023.187-194](https://doi.org/10.33244/2617-4154.1(10).2023.187-194).

3. Юртаєва К. В. Кримінальна відповідальність за кіберзлочини, вчинені під час збройного конфлікту: міжнародні тенденції та українські реалії. *Юридичний науковий електронний журнал.* Запоріжжя, 2022. № 12. С. 409–414. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/96>.

4. Лисько Т. Д., Меланіч В. В., Славіта Ю. В. Протидія кіберзлочинності: сучасний стан вітчизняного законодавства та досвід зарубіжних країн. *Актуальні проблеми держави і права.* 2022. № 96. С. 44–49. DOI: <https://doi.org/10.32782/apdp.v96.2022.4>.

5. Лугіна Н. А., Лучук А. М. Порівняльний аналіз вітчизняного та європейського законодавства з питань запобігання кіберзлочинності. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право.* 2023. Вип. 1 (10). С. 180–186. DOI: [https://doi.org/10.33244/2617-4154.1\(10\).2023.180-186](https://doi.org/10.33244/2617-4154.1(10).2023.180-186).

6. Лактіонов І., Кміт А., Опірський І., Гарасимчук О. Дослідження інструментів захисту інтернет-ресурсів від DDOS-атак під час кібервійни. *Кібербезпека: освіта, наука, техніка.* 2022. Вип. 1(17). С. 91–111. DOI: <https://doi.org/10.28925/2663-4023.2022.17.91111>.

7. Барченко Н., Лубчак В., Лаврик Т. Модель індикаторів оцінки національного рівня цифровізації та кібербезпеки держав світу. *Кібербезпека : освіта, наука, техніка*. 2022. Вип. 2(18). С. 73–85. DOI: <https://doi.org/10.28925/2663-4023.2022.18.7385>

8. Шевченко А. Є., Павлюх О. А., Санжаров В. А. Питання кібербезпеки в сучасному італійському законодавстві: національний безпековий периметр. *Наукові тренди постіндустріального суспільства* : матеріали IV Міжнародної наукової конференції, м. Суми, 31 березня 2023 р. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2023. С. 80–82.

9. Колосов О. О. Особливості протидії кіберзлочинам у Сполучених Штатах Америки. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право*. 2023. Вип. 1 (10). С. 151–160. DOI 10.33244/2617-4154.1(10).2023.151-160.

10. Cymutta S. National Cybersecurity Organisation: Germany. Tallinn, 2020. 21 p. URL : https://ccdcoc.org/uploads/2020/12/Country_Report_DEU.pdf

11. Romaniuk S. N., Claus M. Germany's cybersecurity strategy: confronting future challenges. *Routledge Companion to Global Cyber-Security Strategy* / ed. S. N. Romaniuk, M. Manjikian. London-New York : Routledge, 2021. P. 73–88.

12. Historie des BSI. URL : https://www.bsi.bund.de/DE/Das-BSI/BSI-Historie/bsi-historie_node.html

13. Gesetz zur Erhöhung der Sicherheit informationstechnischer Systeme (IT-Sicherheitsgesetz) vom 17. Juli 2015. *Bundesgesetzblatt Jahrgang*. Teil I. Nr. 31, vom 24.07.2015. S. 1324–1331.

14. Verordnung zur Bestimmung Kritischer Infrastrukturen nach dem BSI-Gesetz (BSI-Kritisverordnung – BSI-KritisV) vom 22. April 2016. *Bundesgesetzblatt Jahrgang*. Teil I. Nr. 20 am 2. Mai 2016. S. 958–969.

15. Zweites Gesetz zur Erhöhung der Sicherheit informationstechnischer Systeme vom 18. Mai 2021. *Bundesgesetzblatt Jahrgang*. Teil I, Nr. 25 am 27.05.2021. S. 1122–1138.

16. Schmitz-Berndt S., Chiara P. G. One step ahead: mapping the Italian and German cybersecurity laws against the proposal for a NIS2 directive. *International Cybersecurity Law Review*. 2022. Vol. 3. P. 289–311. DOI: <https://doi.org/10.1365/s43439-022-00058-7>.

REFERENCES

1. Sanzharova G., Macelyk M., Sanzharov V. The Evolution of Germany's Cyber Security Strategy over the Past Three Decades: Institutional and Legal Dimensions. *Scientific Trends of the Post-Industrial Society* : materials of the IV International Scientific Conference. Vinnytsia : European Scientific Platform, 2023. P. 71–73.

2. Topchii V., Bodunova O. The system of criminal offenses in the field of information technologies: the international legal dimension. *Irpın Legal Chroniclles: The Scientific Journal*. 2023. Issue 1 (10). P. 187–194.

3. Yurtaieva K. V. Criminal Liability for Cybercrimes Committed at the Time of the Armed Conflict: International Tendencies and Ukrainian Realities. *Juridical scientific and electronic journal*. 2022. Issue 12. P. 409–414.

4. Lysko T. D., Melanich V. V., Slavita Y. V. Combating cybercrime: the current state of domestic legislation and the experience of foreign countries. *Current Problems of State and Law*. 2022. Vol. 96. P. 44–49.

5. Luhina N., Luchuk A. Comparative analysis of Domestic and European legislation on cybercrime prevention. *Irpın Legal Chroniclles: The Scientific Journal*. 2023. Issue 1 (10). P. 180–186.

6. Laktionov I., Kmit A., Opirskyy I., Harasymchuk O. Research Tools for Protecting Internet Resources from Ddos-attack during Cyberwar. *Cybersecurity: Education, Science, Technique*. 2022. Issue 1(17). P. 91–111.

7. Barchenko N., Lubchak V., Lavryk T. Model of Indicators for the Assessment of the National Level of Digitalization and Cyber Security of the Countries of the World. *Cybersecurity: Education, Science, Technique*. 2022. Issue 2(18). P. 73–85.

8. Shevchenko A., Pavliukh O., Sanzharov V. Cybersecurity Issues in Contemporary Italian Law: the National Security Perimeter. *Scientific Trends of the Post-Industrial Society : materials of the IV International Scientific Conference*. Vinnytsia : European Scientific Platform, 2023. P. 80–82.

9. Kolosov O. Features of combating cybercrimes in the United States of America. *Irpın Legal Chroniclles: The Scientific Journal*. 2023. Issue 1 (10). P. 151–160.

10. Cymutta S. National Cybersecurity Organisation: Germany. Tallinn, 2020. 21 p. URL : https://ccdcoe.org/uploads/2020/12/Country_Report_DEU.pdf

11. Romaniuk S. N., Claus M. Germany's cybersecurity strategy: confronting future challenges. *Routledge Companion to Global Cyber-Security Strategy* / ed. S. N. Romaniuk, M. Manjikian. London-New York : Routledge, 2021. P. 73–88.

12. Historie des BSI. URL : https://www.bsi.bund.de/DE/Das-BSI/BSI-Historie/bsi-historie_node.html

13. Gesetz zur Erhöhung der Sicherheit informationstechnischer Systeme (IT-Sicherheitsgesetz) vom 17. Juli 2015. *Bundesgesetzblatt Jahrgang*. Teil I. Nr. 31, vom 24.07.2015. S. 1324–1331.

14. Verordnung zur Bestimmung Kritischer Infrastrukturen nach dem BSI-Gesetz (BSI-Kritisverordnung – BSI-KritisV) vom 22. April 2016. *Bundesgesetzblatt Jahrgang*. Teil I. Nr. 20 am 2. Mai 2016. S. 958–969.

15. Zweites Gesetz zur Erhöhung der Sicherheit informationstechnischer Systeme vom 18. Mai 2021. *Bundesgesetzblatt Jahrgang*. Teil I, Nr. 25 am 27.05.2021. S. 1122–1138.

16. Schmitz-Berndt S., Chiara P. G. One step ahead: mapping the Italian and German cybersecurity laws against the proposal for a NIS2 directive. *International Cybersecurity Law Review*. 2022. Vol. 3. P. 289–311.

O. Pavliukh, G. Sanzharova, V. Sanzharov. Challenges of Modern Cyber Security: Germany's Institutional and Legal Responses

The article is devoted to the study of the German concept of cyber security and its institutional and legislative content. The latest "smart" systems and technologies that underpin everyday life, such as power grids, air traffic control systems, satellites, medical

technology, industrial plants and traffic lights, are connected to the Internet and thus potentially vulnerable to unauthorized remote interference. Ways of countering information threats and risks in different countries are formed in different ways.

The article analyzes the legislative cyber initiatives of the German government during the last decades. German legislation tries to take into account changes in the cyber, geopolitical and technological landscape (the emergence of big data analytics, autonomous systems, reliable industrial control systems, cyber-physical systems and the "Internet of Things", "intelligent city" technologies, automated system verification) and create an effective cyber security system, whose creation of products, systems and services are "secure by default". It was established that a unique feature of the German legislation is the definition of the category of "important" objects that require protection next to critical infrastructure objects.

It was noted that Germany's cyber security strategy uses a non-military approach, does not propose the inclusion of cyber structures of the Bundeswehr in the National Response Center or the National Cyber Security Council, does not consider the possibility of conducting preemptive offensive cyber operations. It can be considered proven that the further expansion of the tools at the disposal of the German government and the military to work in the cyber sphere remain limited by strict legal regulations.

The authors believe that it is indisputable that Germany, thanks to its various efforts in the legal, technological and industrial spheres, and the continuous improvement of policies, regulations and legislation, is currently ready to overcome the challenges and threats inherent in the cyber sphere. It was concluded that the far-sighted nature of legislative efforts makes Germany one of the leaders in the EU and on the world stage in matters of cyber security.

Keywords: Cyberspace, Cybersecurity, Cybercrime, Federal Office for Security in Information Technology, EU Cybersecurity Act.

Стаття надійшла до редколегії 26 квітня 2023 року